

30-йилларнинг кўзга кўринган, эл огзига тушган истеъдодли шоири Усмон Носир 1912 йил 13 ноябрда Кўкон шахрида хунарманд оиласида дунёга келди.

Болалиги болалар уйида ўтган Усмон ўрта мактабни битиргач, 1931 йилдан бошлаб Алишер Навоий номидаги Самарканд давлат университетининг Тил ва адабиёт факултетида Амин Умарий, хасан Поълатлар билан биргаликда тахсил олди.

Усмон Носирнинг илк шеърлари университетда ўкиб юрган вақтларидаёқ матбуотда кўрина бошлаган эди. Натижада шоирнинг «Куёш билан сухбат» (1932), «Сафарбар сатрлар» (1932), «Тракторобод» (1934), «Юрак» (1935), «Меҳрим» (1936) каби шеърӣ тўпламлари, «Норбўта» ва «Нахшон» поемалари ҳамда «Атлас» шеърӣ драмалари бирин-кетин нашр қилинди. Унинг «Норбўта» (1932) асарида Ўзбекистондаги фуқаролар уруши мавзуи, «Нахшон»да қардош арман халқи фарзандларининг озодлик учун интилишлари қуйланган бўлса, антик дунёдаги қуллар қурашини ақс эттирувчи «Нил ва Рим» каби поетик асарлари тарих ва халқ мулки бўлиб қолди.

Усмон Носир шеърӣяти, аввало, ҳаётӣлиги, қолаверса, жозибали ва исёнқорлиги, айни чоғда содда ва раволиги билан тезда қитобхон қалбидан чуқур жой эгаллайди. Шундан боълса қерак, шоир шеърлари ҳамон давраларда тез-тез ёддан айтилади:

Юрак, сенсан менинг созим,
Тилимни найга жўр этдинг,
Кўзимга ойни берқитдинг
Юрак, сенсан ишқибозим.
Сенга тор қелди бу кўқрак.
Севинчим тошди қирқоқдан
Тилим қарқар, ажаб гохи
Сени таржима қилмоқдан.

Усмон Носирнинг таржима соҳасидаги хизмати ҳам бебақодир. Унинг таржимасида Пушкининг «Бокчасарой фонтани» поемаси, Лермонтовнинг «Демон» («Иблис») асари ўзбек қитобхонларининг қалбига етиб брoган.

Самимий, жўшқин, лирик истеъдод эгаси Усмон Носирнинг асарлари ҳамиша қишини ҳаяжонга қолади. Усмон Носир қатагонлик даврининг қурбоиларидан бири сифатида ёш умрини шўро лагерларида азоб-удубатда оътқазиб, тутқунликда 1944 йили вафот этган. Шоир номи ёшлиқ, қураш, гўзаллик қуйқиси бўлиб, ўзбек халқи қалбида абадий яшайди. Ҳа, шоир ўзи айтганидек:

Минг йиллардан кейин ҳам
Унутма мени боғъим.
Шеърларим янграб қолур...
Бир умрга ўлмайман,—

деганда хак эди.